

ELTE | TKK
TANÁRKÉPZŐ KÖZPONT

**TÁJÉKOZTATÓ A RÖVID CIKLUSÚ TANÁRKÉPZÉS
SZAKTÁRGYI TANÍTÁSI GYAKORLATÁRÓL
VEZETŐTANÁROKNAK ÉS PEDAGÓGIAI
GYAKORLATTAL NEM RENDELKEZŐ
HALLGATÓKNAK**

2 vagy 3 féléves, alapszakra épülő; 2 féléves, nem tanári mesterszakra épülő képzések

Szerzők: Csapodi Csaba, Salga Imre, Szabó Éva

A kidolgozás folyamatában részt vettek: Antalné Szabó Ágnes, Bakó Balázs, Berta Anikó,
Horváth Erzsébet, Klemmné Gonda Zsuzsa, Láng György, Major Éva, Szalay Luca, Szesztay
Margit

Hatályos:

2023. október 6-tól

Jelen tájékoztató a 2022-ben illetve 2023-ban indult rövid ciklusú tanárképzési szakok közül azoknak szól, ahol a hallgatók általában nem rendelkeznek pedagógiai gyakorlattal. Ezen szakok szaktárgyi tanítási gyakorlatát illetően az alábbi témakörökben fogalmazza meg a gyakorlat elvi alapjait és összetevőit: (1) a szaktárgyi tanítási gyakorlat célja és szerepe, (2) a szaktárgyi tanítási gyakorlat keretei, (3) a hallgató tevékenysége, (4) a vezetőtanár tevékenysége.

1. A szaktárgyi tanítási gyakorlat célja és szerepe

A szaktárgyi tanítási gyakorlat célja, hogy a tanárjelöltek a vezetőtanár irányításával, komplex feladatokon keresztül önálló tapasztalatot gyűjtsenek a szaktárgy tanításában. A gyakorlat arra készíti fel a hallgatókat, hogy képesek legyenek az adott tanulócsoporthoz igazodva tanulási folyamatot tervezni, a szaktárgyi és szakmódszertani szempontok figyelembevételével tanórákat/foglalkozásokat megtartani, azokat reflektív módon elemezni. A szaktárgyi tanítási gyakorlat során a leendő tanárok a szaktárgyi tanórai tevékenységeken keresztül ismerkednek a pedagógusi hivatással és a nevelési-oktatási folyamatokkal. A tanítási folyamat és a tanórák tervezése mellett a tanárjelöltek maguk is tartanak az alapszakra épülő képzésben 10, a nem tanári mesterszakra épülő képzésben 5-7 tanórát/foglalkozást. A gyakorlat további célja, hogy a hallgatók kompetenciái a szaktárgyuk tanítási módszertanának területein is fejlődjenek épp úgy, mint a tanulók megismerésében, ismereteik és személyiségük fejlesztésében, tevékenységük értékelésében, a pedagógiai megfigyelésekben, a tanítási órák jegyzőkönyvi rögzítésében, reflektív elemzésében és értékelésében.

A szaktárgyi gyakorlat szerepe kiemelten fontos. A hallgató ezen a gyakorlaton tapasztalhatja meg első alkalommal az oktató-nevelő munka sokszínűségét és próbálhatja ki a pedagógia-pszichológiai kurzusokon, valamint a szakmódszertani szemináriumokon szerzett ismereteit. A szaktárgyi tanítási gyakorlat alatt önállóságuk a vezetőtanár támogatásával fokozatosan nő, így felkészülnek az egyéni összefüggő gyakorlat kihívásaira.

2. A szaktárgyi tanítási gyakorlat keretei, szervezése

A szaktárgyi tanítási gyakorlat elvégzése alapszakra, illetve nem tanári mesterszakra épülő képzés esetén 2 kreditet ér, ez 10-19 kontaktórát jelent, amit lehetőleg 1-3 hét alatt kell teljesíteni. Az egyes képzésekre vonatkozó részletezést az alábbi táblázat tartalmazza. A szaktárgyi tanítási gyakorlat elvégzésére ezekben a képzésekben a mintatantervben a 2. félév szolgál.

Képzés típusa	Munkarend	Félév	Kredit	Kontaktórák száma	A gyakorlat teljesítésének időkerete	Önállóan vezetett szaktárgyi órák száma
2 féléves, alapszakra épülő, megfelelő bemenettel	nappali	2.	2	19	2-3 hét	7
	levelező	2.	2	10	1-2 hét	5
3 féléves, alapszakra épülő, részben megfelelő bemenettel	nappali	2.	2	19	2-3 hét	7
	levelező	2.	2	10	1-2 hét	5
2 féléves, nem tanári mesterszakra épülő	nappali	2.	2	19	2-3 hét	7
	levelező	2.	2	10	1-2 hét	5

A vezetőtanár egy félév során szaktárgyi tanítási gyakorlatra legfeljebb 4 hallgatót fogad, velük lehetőség szerint párban foglalkozik. A hallgatók előzetes tanulmányaiktól függően 5-7 szaktárgyi órát/foglalkozást önálló óravezetéssel tartanak. (A szorgalmi időszak további heteiben a vezetőtanárok a csoportos tanítási gyakorlatok támogatását végzik.) A hallgatók lehetőség szerint az 5–8. és a 9–12. évfolyamon is tartanak órákat, foglalkozásokat a szaktárgyi tanítási gyakorlatok során.

A gyakorlatokat Budapesten a Tanárképző Központ (TKK) szervezi, egyeztetve a tárgyfelelős karokkal és a szakokat gondozó intézetekkel, Szombathelyen a Berzsényi Dániel Pedagógusképző Központ (BDPK) a gyakorlatszervező. A hallgatók minden gyakorlatra a gyakorlatot megelőző félév első felében jelentkeznek Neptun-kérvényen. A gyakorlatra jelentkezők számát és a szakok arányát a TKK megosztja a tárgyfelelős karokkal, szakos gyakorlat esetén a szakfelelősökkel, a BDPK is egyeztet Szombathelyen. A tervezett létszám alapján a TKK/BDPK a gyakorlatot megelőző félévben előzetesen megszervezi a gyakorlatot, egyeztet a gyakorló- és a partnerintézményekkel, valamint a külső partnerintézmények esetén előkészíti a szerződéskötést. A hallgatók a gyakorlat félévének kezdetén jelentkeznek a Neptunban a tárgyfelelős által meghirdetett gyakorlati kurzusra. A TKK/BDPK a partnerintézményekkel előzetesen határozatlan idejű partnerintézményi szerződést köt, meghatározva ebben a partnerintézmény és az ELTE feladatait a különböző típusú gyakorlatokon. A partnerintézmények pedagógusaival a szerződéskötés a gyakorlat félévében történik. A BDPK a TKK-val azonos szakmai elvek alapján szervezi a gyakorlatot, de a szervezés megvalósításában eltérhet a leírástól a hallgatói létszám, a szakstruktúra, az oktatói és a gyakorlóiskolai kapacitás különbözősége miatt.

A szaktárgyi tanítási gyakorlat helye elsősorban az ELTE valamely gyakorlóiskolája. Ha valamely szakon nincs elegendő hely a hallgatók számára (vagy nincs lehetőség az adott szakot gyakorlóiskolában tanítani), akkor a TKK/BDPK keres a hallgató számára megfelelő gyakorlóléhelyet. A hallgatók a szaktárgyi tanítási gyakorlatra való jelentkezéskor megadhatják a Neptun-kérvény *Megjegyzés* rovatában, hogy melyik szakon, melyik félévben, mely ELTE-gyakorlóiskolát részesítik előnyben.

A hallgatói kontaktóraórák javasolt felosztása a következő:

- Ismerkedés a gyakorlóléhelyel, a szaktárgyi munka jellemzőivel, a szakmai munkaközösség munkájával, a szaktárgyi munkával kapcsolatos infrastruktúrával a hallgatói erősségek és fejlesztendő területek beazonosítása céljából (1 óra).
- Szaktárgyi hospitálás és óramegbeszélés (a kontaktórák számától függően 1 vagy 4 óra).
- Tanítási órák egészének (a gyakorlat kezdeti szakaszában esetleg órarészletnek) önálló megtartása egy vagy több tanulócsoporthoz (a képzés típusának megfelelően 5 vagy 7 óra, ld. fenti táblázat).

- Reflektív óramegbeszélés a tanítási órák/foglalkozások után, a következő tanóra/foglalkozás előkészítése, valamint a gyakorlatot lezáró megbeszélés (az önállóan tartott órákkal arányosan 3 vagy 7 óra).

Munkarend	Kontaktórák száma	Ismerkedés	Hospitalás és megbeszélés	Önállóan vezetett órák	Óramegbeszélés
nappali	19	1	4	7	7
levelező	10	1	1	5	3

A gyakorlat értékelése: A gyakorlat végén a vezetőtanár gyakorlati jegyet ad, és szöveges formában is értékeli a hallgató tevékenységeit, fejlődését. Az értékelésben alapvető szempont, hogy a hallgató hogyan tudta az egyetemi képzés alatt megszerzett szaktárgyi, pedagógiai-pszichológiai és módszertani tudását alkalmazni, és hogyan tudott azokra, valamint a gyakorlat során megszerzett tapasztalataira reflektálni; milyen mértékben sikerült a gyakorlat kezdetén beazonosított fejlesztendő területeken előre lépnie.

3. A hallgató tevékenysége

A tanárjelölt feladatai a gyakorlat során:

- Vezetőtanára segítségével azonosítja egyéni tanulási/fejlődési útját a gyakorlat kezdetén.
- Egyezteteti a vezetőtanárral a közös munka kereteit (kommunikációs forma, határidők stb.).
- Megismerkedik a szaktárgyi munka jellemzőivel, és az adott szakmai munkaközösség munkájával.
- Megismerkedik a megfelelő tanulócsoportokkal és munkájukkal.
- Egyéni hospitalást végez a vezetőtanár, vagy másik azonos tárgyat tanító tanár és/vagy tanárjelölt által tartott szaktantárgyi órákon előzetesen megadott szempontok szerint, valamint a meglátogatott órákat reflektív beszélgetés keretében értékeli.
- Tanítási órákat tervez: a tervezést a tanárjelölt és a vezetőtanár óra előtti közös megbeszélése segíti.
- Önállóan megtart (a képzés típusának megfelelően) 5-7 tanórát/foglalkozást (a gyakorlat kezdeti szakaszában esetleg tanórarészletet).
- Aktívan részt vesz a megtartott órát/foglalkozást követően az azt elemző és a következőt előkészítő megbeszélésen.
- 1-2 oldalas záróreflexiót ír a gyakorlatról.

Probléma esetén megoldásért elsősorban a vezetőtanárhoz forduljon. Ha ez valamiért nem eredményes, akkor keresse az adott gyakorlóiskola munkaközösség-vezetőjét, esetleg tanárképzési igazgatóhelyettesét, illetve az egyetemi szakmódszertanos oktatót. Amennyiben ezek egyike sem vezet megoldásra, úgy forduljon a Tanárképző Központ gyakorlatokat szervező munkatársához.

A tanárjelölt különösen ügyeljen arra, hogy

- betartsa az óravázlatok megküldésének/bemutatásának előre megbeszélte határidejét;
- megfelelő időben érkezzen a gyakorlóiskolába akár hospitálás, akár saját óratartás esetén.

Kötelezően elkészítendő dokumentumok a gyakorlat során:

- tanítási ütemterv (hallgató tölti fel a kijelölt felületre, az önálló óratartás megkezdésekor),
- óravázlatok (hallgató küldi a vezetőtanárnak, az előre egyeztetett időpontig),
- óramegfigyelési feljegyzések, reflexiók,
- igazolólap (a hallgató vezeti a gyakorlat során),
- záróreflexió (hallgató küldi a vezetőtanárnak, az előre egyeztetett időpontig),
- egyéb, a vezetőtanár által kijelölt, a tárgy tanításához kapcsolódó segédanyagok, melyek részét képezik a hallgató portfóliójának.

A gyakorlat leadandó dokumentumait az arra kijelölt felületre a hallgató tölti fel:

- tanítási ütemterv (az önálló óratartás megkezdésekor),
- igazolólap (a gyakorlat végén),
- értékelő lap (a gyakorlat végén).

4. A vezetőtanár tevékenysége

A vezetőtanár támogatja a hallgatókat a tanárrá válás folyamatában. Ennek érdekében együttműködik az egyetem szakmódszertanos és pedagógia-pszichológia szakos oktatóival, hogy a gyakorlatok rendszere minél inkább egymásra épüljön.

A vezetőtanár feladatai a gyakorlat során:

- Egyezteteti a hallgatókkal a gyakorlat formai kereteit, tartalmát.
- Ismerteti a hallgatókkal a szaktárgyi munka jellemzőit, a szakmai munkaközösség munkáját, megismerteti a tanulócsoporthal, tájékoztatja őket a tanulócsoporthal folytatott munka sajátosságairól, a tanulók és a tanulócsoporthal leglényegesebb jellemzőiről.
- Támogatja a tanárjelölteket egy, a szaktárgyi tanításra fókuszáló fejlődési terv felvázolásában és egy tanítási ütemterv elkészítésében, valamint kiválasztja – a hallgatókkal egyeztetve, a tanulócsoporthal érdekeit szem előtt tartva – a hallgatók által tanítandó tantervi részeket.
- Fogadja a hallgatókat saját óráin, majd reflektív óraelemzés keretében megbeszélést vezet.
- Segíti a hallgatókat az általuk vezetett tanóra, vagy tanórán belüli órarészlet megtervezésében és megvalósításában.
- Megfigyeléseket végez a leendő tanárok által végzett önálló tevékenységek során, e megfigyelések alapján konstruktív visszajelzéseket ad a hallgatók számára.

- Támogatja a hallgatókat az önálló tevékenységre történő felkészülés és a megvalósítás során.
- Reflektív megbeszéléseket folytat a tanárjelöltekkel az egyes tevékenységeket követően, ennek során bátorítja, támogatja és ösztönzi őket saját munkájukkal kapcsolatos kritikai reflexióra, innovatív eszközök és módszerek alkalmazására, a tanulásközpontú oktatás érvényesítésére, valamint – formatív értékelést alkalmazva – segíti a hallgatók fejlődését.
- Ösztönzi a hallgatók közötti együttműködést, tudásmegosztást több hallgató közös gyakorlata esetén.
- Jelzi intézményvezetője (igazgatója vagy tanárképzési igazgatóhelyettese) számára a hallgatók gyakorlata során tapasztalt súlyos problémákat.
- A gyakorlat végén ellenőrzi és aláírja az igazoló lapot, valamint az értékelő lapon osztályzattal és szövegesen értékeli a hallgatókat a képzési és kimeneti követelményeken alapuló szempontrendszer alapján, a teljes folyamat során mutatott hallgatói teljesítményt figyelembe véve.
- Támogatja a hallgató által készítendő, az egész gyakorlatra vonatkozó záróreflexió megírását, a kész dokumentumot a hallgató felé értékeli.

Előfordulhat, hogy a hallgató rögzített időpontú egyetemi elfoglaltságai miatt az óráit nem tudja azonnal a helyszínen megbeszélni. A gyakorlat sikeressége érdekében fontos, hogy a vezetőtanárok próbáljanak rugalmasak lenni, és ha szükséges – előre egyeztetett időpontban – a tanítási időn kívül is lehetőséget adni élő vagy online konzultációra.

5. További információk

5.1. Egyéni hallgatói kérelmek

A hallgatók kizárólag az alább meghatározott esetekben adhatnak be a szaktárgyi tanítási gyakorlattal kapcsolatban egyéni gyakorlólhelyre vonatkozó kérvényt:

- Ha a hallgatónak orvosi igazolással bizonyítható egészségi állapota indokolja az egyéni iskolaválasztást egy nem ELTE-gyakorlóiskolában.
- Ha a hallgató valamely szak tanításával kapcsolatos gyakorlatát külföldi ELTE-ösztöndíj keretében, nem magyarországi gyakorlólhelyen szeretné végezni.

A szaktárgyi tanítási gyakorlaton sem a hallgató iskolai alkalmazása, sem a lakóhely nem fogadható el indoklásul az egyéni gyakorlólhely kérésére. Ez alól kivételt képezhetnek a levelező képzésben résztvevő hallgatók, akik benyújthatnak egyéni gyakorlólhelyre vonatkozó kérvényt.

Az egyéni hallgatói kérvények esetén is érvényesülniük kell az ELTE által megfogalmazott szakmai elvárásoknak a fogadó intézménnyel és a vezetőtanárral kapcsolatban. A kis létszámú és azon speciális tanári szakokon, amelyekben az iskolai gyakorlatot csak meghatározott helyeken lehet elvégezni, a vezető szakmódszertanos oktatók tesznek javaslatot a beosztásra a TTK-nak/BDPK-nak.

5.2. A gyakorlat megszakítása

Ha az előzetes jelentkezés (és iskolai beosztás) ellenére a hallgató nem kezdi meg, vagy valamilyen okból (passzív félév, egészségügyi probléma stb.) megszakítja a gyakorlatát, akkor erről a hallgató a TKK-t/BDPK-t (valamint megszakítás esetén természetesen a vezetőtanárt) haladéktalanul értesítse írásban a gyakorlat@tkk.elte.hu címen.

Ha egy hallgató nem jelenik meg az iskolában a megfelelő időben, akkor az iskola ezt azonnal jelezze a TKK/BDPK felé.

Az a hallgató, aki a gyakorlati helyszínről szóló előzetes értesítést követően a gyakorlati eljárásrendben megadott határidőig nem jelzi írásban, hogy a szaktárgyi tanítási gyakorlatát nem kezdi meg, a megismételt gyakorlatszervezés díját köteles befizetni. A megismételt gyakorlatszervezés díját a hallgatónak akkor is be kell fizetnie, ha neki felróható okból a gyakorlati helyszínről szóló előzetes értesítését követően szakítja meg a szaktárgyi iskolai gyakorlatát, és nem teljesíti azt az adott félévben.

Ha a hallgató igazolt egészségügyi ok miatt nem tudja megkezdeni a gyakorlatát vagy befejezni az elkezdett gyakorlatot, akkor a díjfizetési kötelezettség alól mentesül, és kérelmezheti a félbehagyott gyakorlat kurzusának a törlését. Ha a hallgató a tanulmányi előfeltételek hiánya miatt nem tudja megkezdeni a gyakorlatát, akkor a díjkifizetési kötelezettség alól mentesül.

További részletek, információk:

TKK

Email: gyakorlat@tkk.elte.hu

Honlap: <https://tkk.elte.hu>

vagy személyesen ügyfélfogadási időben

BDPK:

Email: pedgyakorlat@sek.elte.hu

Honlap: <https://sek.elte.hu/tanarkepzes>